

CZU: 343.224.1:343.232:343.16

DOI <https://doi.org/10.59295/eciee26.22>

COMPENDIU ASUPRA CADRULUI JURIDIC AL COMPETENȚELOR INSTITUȚIILOR DE DREPT ÎN MATERIA CONTRAVENȚIILOR COMISE DE MINORI

Oleg PANTEA⁴²

ORCID: 0000-0002-8790-5472

Valentina VÎHRIST⁴³

ORCID: 0009-0001-6994-4208

Recenzent: Erhan Ianuș, doctor, conferențiar universitar, Academia „Stefan cel Mare” a MAI.

Rezumat: *Lucrarea examinează cadrul juridic al competențelor instituțiilor abilitate în materia prevenirii, depistării, constatării și examinării contravențiilor comise de minori. Cercetarea pornește de la ipoteza potrivit căreia actualul model de răspundere contravențională nu răspunde integral particularităților riscurilor generate de conduita deviantă a minorilor. Sunt analizate mecanismele de evidență și înregistrare a contravențiilor, actele procedurale emise în cadrul procesului contravențional, precum și responsabilitățile autorităților publice implicate. Studiul urmărește evaluarea eficienței cadrului normativ existent și identificarea lacunelor legislative și instituționale care afectează protecția minorilor și prevenirea recidivei contravenționale. În final, sunt formulate recomandări orientate spre consolidarea cooperării interinstituționale și perfecționarea mecanismelor juridice de intervenție.*

Cuvinte cheie: contravenție, minor, comportament deviant, răspundere contravențională, competență instituțională, agent constator, sancțiune contravențională.

⁴² dr., conf. univ., USM, panteaoleg@gmail.com

⁴³ doctorandă, USM, valentinavihrist83@gmail.com

COMPEDIUM ON THE LEGAL FRAMEWORK GOVERNING THE COMPETENCES OF LAW ENFORCEMENT AUTHOTITIES IN MATTERS OF OFFENCES COMMITTED BY MINORS

Abstract: *The paper examines the legal framework governing the competences of authorized institutions in the prevention, detection, establishment, and examination of offences committed by minors. The research is based on the hypothesis that the current model of contraventional liability does not fully address the specific risks generated by the deviant conduct of minors. The study analyzes the mechanisms for recording and registering offences, the procedural acts issued within contraventional proceedings, as well as the responsibilities of the public authorities involved. It aims to assess the effectiveness of the existing regulatory framework and to identify legislative and institutional gaps affecting the protection of minors and the prevention of repeated offending. Finally, recommendations are formulated with a view to strengthening interinstitutional cooperation and improving the legal mechanisms of intervention.*

Keywords: offence, minor, deviant behaviour, contraventional liability, institutional competence, reporting officer, contraventional sanction.

Introducere

Prevenirea și combaterea comportamentului antisocial al minorilor reprezintă un obiectiv major al politicilor publice și al sistemului juridic contemporan. Capacitatea instituțiilor statului de a interveni eficient în situații contravenționale contribuie atât la menținerea ordinii de drept, cât și la protejarea interesului superior al copilului. Din această perspectivă, siguranța socială presupune existența unor mecanisme funcționale prin care riscurile generate de conduita deviantă să fie identificate și gestionate în mod adecvat.

Normele juridice exprimă standardele de conduită acceptate la nivel social, iar nerespectarea acestora atrage forme de răspundere juridică. În cazul minorilor, aplicarea normelor contravenționale necesită o abordare diferențiată, determinată de particularitățile de vârstă, gradul de maturitate și vulnerabilitatea specifică acestei categorii. Astfel, reacția statului nu trebuie limitată exclusiv la sancționare, ci trebuie orientată și spre prevenție, educație și reintegrare socială.

Doctrina de specialitate a evidențiat constant dificultatea delimitării conduitei deviante de manifestările specifice procesului de dezvoltare a minorului. I. Străchinaru, cercetător al studierii comportamentului deviant al minorilor, insistă pe necesitatea de a ști unde începe și unde se sfârșește devierea de conduită, de a o delimita de normalitate și anormalitate. Devierile de conduită sunt forme de dezechilibru psihic sau de echilibru parțial care implică modificări ce predomină în sfera emoțional-volitivă a personalității, ca urmare a unor structuri morbide de natură sociogenă sau a unor tulburări morfo-funcționale ale activității creierului, obiectivate în atitudinea persoanei față de lucruri, față de societate și față de sine.[9, p.173] Comportamentele antisociale ale minorilor pot avea cauze multiple – familiale, educaționale, economice sau psihologice – ceea ce impune intervenții instituționale complexe și coordonate. În lipsa unor măsuri eficiente, există riscul transformării conduitei contravenționale într-un precursor al fenomenului infracțional.

Un moment important în consolidarea cadrului normativ național l-a constituit adoptarea Codului contravențional al Republicii Moldova la 24 octombrie 2008, act legislativ care reglementează inclusiv statutul minorului ca subiect al răspunderii contravenționale. În special, dispozițiile art. 16 alin. (3) oferă repere esențiale privind limitele și condițiile atragerii minorilor la răspundere. În acest context, prezentul studiu își propune să analizeze competențele instituțiilor de drept implicate în gestionarea contravențiilor comise de minori, eficiența cadrului normativ existent și necesitatea adaptării mecanismelor juridice la realitățile sociale actuale.

Metodologie aplicată. Prezenta cercetare este fundamentată pe o abordare interdisciplinară, specifică studiilor juridice contemporane, prin valorificarea metodelor teoretice și empirice necesare analizei fenomenului contravențional în rândul minorilor. Complexitatea subiectului impune examinarea simultană a normelor juridice, a practicilor instituționale și a implicațiilor sociale generate de conduita deviantă juvenilă.

Metoda principală utilizată este metoda analizei juridico-normative, prin intermediul căreia au fost examinate dispozițiile Codului contravențional al Republicii Moldova și alte acte normative relevante ce reglementează competențele instituțiilor abilitate în prevenirea, constatarea, examinarea și sancționarea contravențiilor comise de minori. Această metodă

a permis identificarea cadrului legal aplicabil, a limitelor competențelor instituționale și a eventualelor lacune legislative.

Totodată, a fost utilizată metoda comparativă, orientată spre examinarea raportului dintre competențele diferitelor autorități publice implicate în procesul contravențional, precum și spre evidențierea nivelului de concentrare sau dispersare a atribuțiilor instituționale. Aplicarea acestei metode a facilitat formularea unor concluzii privind eficiența actualului model de intervenție.

Metoda statistică a fost valorificată prin interpretarea datelor oficiale disponibile referitoare la contravenționalitatea juvenilă, acolo unde acestea au fost accesibile. Analiza indicatorilor statistici a contribuit la conturarea dimensiunii practice a fenomenului și la identificarea tendințelor relevante pentru politicile de prevenție.

De asemenea, în procesul cercetării au fost aplicate metodele logice ale inducției și deducției. Inducția a permis formularea unor concluzii generale pornind de la situații particulare reglementate de lege, iar deducția a facilitat examinarea modului în care principiile generale ale răspunderii contravenționale se reflectă în cazul minorilor.

Nu în ultimul rând, cercetarea include elemente de analiză critică și sinteză doctrinară, prin raportare la opiniile exprimate în literatura de specialitate privind comportamentul deviant al minorilor și rolul instituțiilor statului în prevenirea acestuia.

Utilizarea cumulativă a acestor metode a permis realizarea unei perspective integrate asupra cadrului juridic analizat și formularea unor propuneri orientate spre perfecționarea mecanismelor instituționale și legislative în materia contravențiilor comise de minori.

Rezultate obținute și discuții. Fenomenul contravențional în rândul minorilor, dezvoltat în urma unui comportament deviant, reprezintă risc pentru viața, sănătatea și bunurile materiale ale populației. Conștientizarea acestui risc constă în acceptarea că deseori o contravenție înfăptuită de un minor necesită o abordare selectă prin prisma echipelor multidisciplinare. Din informațiile expuse mai sus, identificăm importanța subiectului propus pentru cercetare și considerăm subiectul de o importanță majoră pentru societatea modernă. Pornind de la analiza expunerilor supra și a studiilor anterior efectuate de către alți cercetători, cu referire la fenomenul minorului cu comportament deviant, analizând datele oficiale și promovând stilul

propriu echidistant, susținem abordarea *situs*-ului metodologic, deoarece considerăm că abordarea acestuia denotă remarcabil inconvenientele de tip structural și instituțional.

Codul contravențional stabilește modul de înregistrare și evidență a contravențiilor, a actelor de evidență emise în cadrul procesului contravențional. De asemenea, stabilește obligațiunile, responsabilitatea și ordinea de realizare a competențelor instituționale pentru prevenirea, depistarea, constatarea și examinarea contravențiilor. Analiza relevă noțiuni specifice raportului contravențional utilizate în procesul legislativ:

Contravenția este fapta (acțiunea sau inacțiunea) ilicită, cu grad de pericol social mai redus decît infracțiunea, săvârșită cu vinovăție, care atentează la valorile sociale ocrotite de lege, este prevăzută de Codul contravențional și este pasibilă de sancțiune contravențională.[1] Contravenția este o activitate ilicită și este atribuită unei persoane care a încălcat obligația de conformare.

Contravenientul este persoana fizică, în cazul nostru minorul, care are vârsta prevăzută de lege pentru a răspunde contravențional, în privința căreia a fost intentat procesul contravențional și căreia i-a fost stabilită o pedeapsă pentru contravenția săvârșită. Prin subiect, în literatura juridică de specialitate se înțelege calitatea de subiect de drept. Noțiunea-subiect drept exprimă „calitatea, capacitatea, însușirea, aptitudinea sau posibilitatea care îngăduie oamenilor să participe individual sau colectiv la raporturi juridice ca titulari de drepturi și obligații”[8, p. 384], altfel spus, subiectul de drept este titularul drepturilor și obligațiilor juridice.

Pentru ca persoana fizică, minorul, să poată fi subiect al unei contravenții, este necesar să se respecte următoarele condiții:

✓ la momentul săvârșirii contravenției vârsta de 16 ani și discernământul persoanei sunt elemente indispensabile. Discernământul este facultatea mintală a persoanei de a judeca și a aprecia lucrurile la justa lor valoare. Din punct de vedere juridic discernământul trebuie să conțină două elemente esențiale. Primul element constitutiv este elementul intelectual și constă în capacitatea de a înțelege fapta și urmările acesteia. Cel de-al doilea element este cel volitiv și constă în capacitatea de a dirija propriul comportament conform voinței. Discernământul este capacitatea intelectuală și voită de a alege între bine și rău, și care permite atragerea la răspundere contravențională în baza responsabilității umane.

✓ persoana să fie responsabilă. Responsabilitatea este starea psiho-fizică a unei persoane în asumarea conștientă a sarcinilor, obligațiilor ce-i revin, a modului de acțiune și a consecințelor acestora.

Sancțiunea contravențională este o măsură legală folosită ca un mijloc de corectare și reeducare ce se aplică persoanei cu statut de contravenient. Aplicarea sancțiunii contravenționale are drept scop ocrotirea valorilor sociale, formarea unei conduite civice corecte, prevenirea comiterii unor noi contravenții atât de către cel sancționat, cât și de către alte persoane. [4, p.145] Sancțiunile contravenționale sunt aplicabile de către agentul constatator.

Agentul constatator, conform legislației, este persoana care reprezintă autoritatea publică și care soluționează, în limitele competenței sale atribuite legislativ, cauza contravențională în modul prevăzut de Codul contravențional. Desemnat ca agent constatator este funcționarul din autoritățile publice indicat în art. 400–423¹² Cod contravențional, împuternicit cu atribuții de constatare a contravenției și/sau de sancționare. Autoritățile publice identificate în articolele enumerate supra, care sunt în drept să constate contravenția și să examineze sancțiunea contravențională în privința minorilor sunt: Ministerul Afacerilor Interne (MAI), Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA), Organele administrației publice din domeniul transporturilor, Ministerul Apărării (MA), Procurorul și Administrația publică locală (APL).

Răspunderea contravențională a minorului care a împlinit vârsta de 16 ani este prevăzută de art. 16 alin. (2) din Codul contravențional. Norma juridică identifică sfera de acțiune a minorului care poate fi în detrimentul activității colective și clasifică contravențiile ținând cont de aceasta. Sfera de acțiune este direct legată de capacitatea intelectuală și volitivă a minorului prin asumarea modului de acțiune și a consecințelor derivate. Din cele 14 capitole prevăzute în partea specială a Codului contravențional, unde sunt prevăzute tipurile de contravenții și sancțiunile acestora, 9 capitole cuprind articole care stipulează acțiuni contravenționale care pot fi îndeplinite de minori. Articolul 16 alin. (2) cumulează toate tipurile de contravenții destinate minorilor, făcând o referire generală către art. 65⁴, art. 69 alin. (1), art. 78, 85, 87, art. 88 alin. (1), art. 89, art. 91 alin. (1), art. 104, 105, art. 157 alin. (1)–(4), (6), (7) și (9)–(12), art. 203, art. 204 alin. (1), (2) și (3), art. 228–245, 336, 342, 352–357, 365, art. 366 alin. (1), art. 367,

368, 370 și art. 372 alin. (2). Analiza și disimularea acestui articol permite obținerea detaliată a domeniilor de activitate unde autoritățile statale pot și sunt în drept de a interveni în obstrucționarea activităților ilegale. În cele 9 capitole identificate sunt expuse expres faptele ilicite în articole, pasibile de răspundere contravențională în rândul minorilor și care cuprind diverse domenii de activități. Norma legislativă identifică și autoritatea responsabilă de constatarea și examinarea contravenției săvârșite de către minor.

În speță, vom analiza domeniile de activitate asupra cărora se atențiază prin acțiuni ilicite și nivelul de intervenție a instituțiilor de drept în contracararea fenomenului minor - cu comportament deviant.

Tabelul nr.1

Domeniul de activitate asupra căruia se atentează prin acțiuni ilegale	Intervenția MAI conform art.400 Cod Contravențional	<i>Mențiuni</i> Intervenția altor instituții de drept în cauze contravenționale
<i>Drepturi politice, muncă și alte drepturi constituționale ale altei persoane fizice</i>	art.65 ⁴ art.69 alin.(1).	art.69 alin.(1) Inspectoratul de Carabiniери (cazuri specifice).
<i>Sănătatea populației, persoanei, starea epidemio-logică</i>	art.78, 85, 87, 88 alin.(1), 89, 91.	art.78, 85 Program Probabil, art.88 alin.(1) Instanța de judecată, art.91 alin.1 Inspectoratul de Carabinieri (cazuri specifice), Program Probabil.
<i>Drepturi reale</i>	art.104, 105.	
<i>Protecția mediului</i>	art.157 alin.(2), (3), (12)	art.157 alin.(1), (3) Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, art.157 alin.(4),(6),(7), (9)-(12) Administrația Publică Locală, alin.(12) Instanța de judecată, alin.(1)-(3) Plan de remediere.
<i>Regimul din transporturi</i>	art.203	art.204 alin.(1) - (3) Organele de specialitate în domeniul transporturilor, Plan de remediere.
<i>Circulația rutieră</i>	art.228-243, 245.	art.228-232, 234-241 ² , 243, 245 Poliția de Frontieră (cazuri specifice), art.233 alin.(1) Program Probabil.
<i>Modul de administrare</i>	art.342, 352, 353.	art.336 Procurorul, art.342, 352, 353 Instanța de judecată, art.352 Plan de remediere.

<i>Ordinea publică și securitatea publică</i>	art.354, 355, 355 ¹ , 356, 357, 365.	art.354, 355, 357 Inspectoratul de Carabinieri (cazuri specifice), art.354, 355 Poliția de Frontieră (cazuri specifice), art.355 Program Probabil.
<i>Evidența militară</i>		art.366 alin.(1), 367, 368, 370 alin.(1), 372 alin.(2) Ministerul Apărării, art.370 alin.(2) Administrația Publică Locală.

Repartizarea acțiunilor ilicite în dependență de domeniile de activitate asupra cărora se atentează și în dependență de nivelul de intervenție a instituțiilor de drept denotă delegarea semnificativă de atribuții Ministerului Afacerilor Interne. Aportul depus în constatarea și examinarea contravențiilor înfăptuite de minori, comparativ cu intervenția altor instituții de drept, este semnificativ. Din cele 49 de articole din Cod contravențional care prevăd sancționarea contravențională a minorilor Ministerul Afacerilor Interne este responsabil de constatarea și examinarea acțiunilor prevăzute în 42 de articole, după cum urmează: **art. 65⁴, art. 69 alin. (1), art. 78, 85, 87, art. 88 alin. (1), art. 89, art. 91 alin. (1), art. 104, 105, art. 157 alin. (2), (3) și (12), art. 203, art. 228–243 cu cele 20 de articole însumate, art. 245, 342, 352–357 cu cele 7 articole însumate și art. 365. Excepție privind examinarea sancțiunilor fiind art. 88 alin.(1), art. 157 alin. (2), (3) și (12), art. 342, 352 și art. 353.** Intervenția angajaților Ministerului Afacerilor Interne în constatare și examinare este esențială pentru un proces contravențional și este reflectată prin acordarea de prerogative legislative, în vederea realizării scopului de iradiere a fenomenului deviant.

Acțiunile ilicite orientate spre diminuarea rolului, statutului, onoarei și demnității persoanei fizice în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu cât și în afara timpului de lucru sunt pasibile de răspundere contravențională. Ultragierea este acțiunea premeditată care are ca scop jignirea, intimidarea onoarei, demnității și reputației profesionale. Acțiunea ilicită trebuie să aibă loc în timpul sau în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu. Codul contravențional a fost suplinit cu art.65⁴ cu scop de a asigura un climat sigur în instituțiile de învățământ, protejând cadrele didactice de diferite forme abuzive de comportament.[7] Se constată faptul că suplینirea Codului contravențional cu acest articol țineste în obstrucționarea comporta-

mentului deviant și încurajează un nivel înalt de conduită. Analiza denotă faptul că, odată cu modificarea suportată este necesar să fie prevăzut și care din organele abilitate ale statului sunt în drept să constate contravenția stipulată în acest articol. Se impune clarificarea legislativă pentru a înțelege cine este desemnat ca agent constator împuternicit cu atribuții de constatare a contravenției, conform art.400-423¹². Neidentificarea expresă a agentului constator crează o lacună legislativă care pune presiune pe buna funcționare a procesului contravențional.

Un aspect important ce reflectă particularitățile de constatare și examinare a contravențiilor comise de către minori este prevederea legală din art. 395 care stipulează că judecarea sau examinarea de fapt a contravenției săvârșite de minor este de competența instanței de judecată. Altfel spus, examinarea acțiunii contravenționale de către angajații Ministerului Afacerilor Interne se sumează la întocmirea procesului verbal constator care urmează să fie transmis instanței de judecată spre examinare. Ținând cont că acțiunile ilicite întreprinse de minori, sub aspect contravențional, sunt cu grad redus de pericol social se impune clarificarea legislativă a inevitabilelor întrebări: Oare pentru toate tipurile de contravenții înfăptuite de minori este necesar adresarea în instanța de judecată? Această prevedere legislativă nu îngreunează procesul contravențional? Cercetarea echidistantă denotă necesitatea intervenției multidisciplinare în soluționarea abordării subiectului în cauză prin prisma delegării atribuțiilor de sancționare contravențională.

Intervenția organelor de drept în constatarea și documentarea faptelor contravenționale este atribuită și alte autorități ale statului de drept. Instituțiile sunt obligate să intervină în dependență de atribuțiile conferite prin lege, unele din ele fiind subordonate Ministerului Afacerilor Interne, cum ar fi: Inspectoratul de Carabinieri și Poliția de Frontieră. Intervenția celor două instituții enunțate supra denotă promptitudinea și capacitatea funcțională înaltă de intervenție a statului în condiții de trecere a frontierei de stat și în domeniul menținerii, asigurării și restabilirii ordinii publice.

Intervenția *Inspectoratului de Carabinieri*, conform art. 400 alin. (4)¹ în cazul săvârșirii de către minori a unor contravenții, precum cele din **art. 69 alin. (1), art. 91 al.(1), art. 354, 355 și 357** în timpul îndeplinirii misiunilor de menținere, asigurare și restabilire a ordinii publice, de protecție a obiectivelor de importanță deosebită se constată și se examinează inclu-

siv de carabinieri. Analiza aceste prevederi legislative necesită intervenția promptă a angajaților din Inspectoratul de Carabinieri, nu și în cazul altor fapte ilicite în care pot fi atrași minorii. Înțelegerea esenței acestor acțiuni relevă iminența intervenției și asigură îndeplinirea funcțiilor statului, precum sunt ordinea și securitatea publică. Art. 69 alin. (1) definește fapta ilicită, injuria, ca formă de exprimare verbală sau nonverbală, scrisă inclusiv prin desen sau imagine, care ofensează intenționat persoana și care contravine normelor de conduită general acceptate într-o societate democratică. Conform datelor oficiale, în anul 2024 **înjuria a fost cea mai frecventă încălcare din categoria contravențiilor ce atentează la drepturile politice, de muncă și la alte drepturi constituționale ale persoanei fizice.** Cele mai multe amenzi au fost aplicate pentru injurie (vorbe sau fapte care lezează onoarea și demnitatea persoanei) – 85,4%. [2] În anul 2025 acest tip de contravenție nu este menționat în datele statistice oficiale [3], eveniment datorită căruia survine clarificarea prin cercetare. Subiectul reliefat necesită o abordare strategică și livrare de informație veridică pentru a lupta cu acest flagel din societate (înjuria), fapt recunoscut în societate ca o normă antisocială care se extinde cu ușurință în rândul minorilor.

Consumul băuturilor alcoolice în spații intersize prin lege și coercializarea acestora în rândul minorilor sunt prevăzute în art. 91 alin. (1). Bineînțeles, spiritul de aventurieri, specific vârstei de adolescență, implică acțiuni exteriorizate ca formă de afirmare și opulență socială. Intervenția misiunilor Inspectoratului de Carabinieri în constatarea și examinarea faptelor la fața locului crește nivelul de promptitudine în contracararea fenomenului de devianță și subordonează spiritul de aventurier în norma legală.

Din speța contravențiilor ce atentează la ordinea publică și la securitatea publică sunt prevăzute acțiunile ilicite din art. 354, 355 și art. 357 care cad sub incidența intervenției Inspectoratului de Carabinieri. Huli-ganismul nu prea grav este absorbit cu ușurință de minori în dorința de afirmare, lidersheap și asumare de personalitate. Acțiunea este îndreptată spre zona extrisecă, cu referire la bunuri comune, spații publice, private, zone cu arial sporit de vizibilitate, ceea ce presupune intervenția promptă a organului constator. Conform datelor plasate pe site-ul Date deschise al Ministerului Afacerilor Interne, în raportul prezentat pentru anul 2024 sunt incluși 38 de tineri care au săvârșit acte de huli-ganism sub formă de infrațiune, care nemijlocit sunt analizate sub aspect penal. În anul 2025

41 tineri au continuat să întreprindă acțiuni din aceeași sferă de ilegalități. [6] O analiză a contravențiilor săvârșite de minori sub aspectul art. 354 din Cod contravențional raportată în date oficiale lipsește cu desăvârșire, ceea ce îngreunează cercetarea științifică. Totodată, lipsa datelor oficiale crează carențe în activitatea specialiștilor implicați în creerea de programe menite să prevină comportamentul deviant. Numărul tinerilor implicați în acțiuni de huliganism este în creștere de la an la an, ceea ce prezumă necesitatea intensificării abordării profesioniste în curmarea acestui flagel, care prinde contur în comportamentul deviant al minorilor.

Acțiunile ilicite relatate ca și consumul de băuturi alcoolice în locuri publice prevăzute în art. 355, cât și tulburarea liniștii descrise în art. 357 poartă același caracter public cu urmările de rigoare. În astfel de cazuri, intervenția promptă crește gradul de satisfacție socială și ajustează echilibrul justițiabil dintre societate și organele de drept. Altfel spus, esența faptelor ilicite în curmarea cărora intervine Inspectoratul de Carabinieri poartă amprenta caracterului public cu grad sporit de contagiare socială.

Totodată, se impune importanța studierii și ajustării anumitor modificări legislative. Referindu-ne la caracterul public cu grad sporit de contagiare socială reliefăm că anumite fapte ilicite, cum ar fi: art. 355¹ cerșitul însoțit de simularea unei dizabilități sau prezentarea de date false referitoare la starea de sănătate și art. 356 jocurile de noroc și ghicitul în locuri publice necesită reflecție juridică sub aspectul includerii sub incidența intervenției Inspectoratului de Carabinieri.

Pentru asigurarea eficienței în intervenție, norma legală dispune funcții de constatare și examinare *Polizei de Frontieră*, în cazul în care minorul înfăptuiește acte ilicite cu caracter contravențional în punctele de trecere a frontierei de stat, conform art. 400 alin. (3³). Acțiunile ilicite identificate în **art. 228-323, 234-241², 243, 245, 354 și 355** care se întreprind în punctele de trecere a frontierei de stat sunt analizate prin prisma al. (3³) din art. 400.

Din multitudinea contravențiilor în domeniul circulației rutiere care vizează inclusiv minorii art. 233 - conducerea vehiculului cu depășirea limitelor de alcool admisibile, conform normei legale prevăzute în pct. 2 și 3 din Regulamentul privind modul de testare alcoolscoptică, de testare antidrog și examinare medicală pentru stabilirea stării de ebrietate și naturii ei[5], de către o persoană care are o concentrație de alcool în sânge ce depășește 0,3 g/l sau de vapori de alcool în aerul expirat ce depășește 0,15

mg/l trezește curiozitatea și solicită cercetarea cazului. Conform distribuirii atribuțiilor de constatare a contravenției în cauză responsabil de constatare este Ministerul Afacerilor Interne prin intermediul poliției, menționați în art. 400 alin. (1) Cod contravențional. Contravenția analizată nu se regăsește în alin. (3³) al aceluiași articol. Se impune clarificarea legislativă pentru a elucida necesitatea intervenției poliției de frontieră în gestionarea faptelor asemănătoare la frontierele statului?

O importanță deosebită constatăm prin oferirea de premise organelor de specialitate din domeniul transporturilor. Conform art. 407 alin. (1) instituțiile respective sunt în drept să constate și să examineze contravențiile săvârșite de minori în cauze contravenționale stipulate în art. 204 alin. (1)-(3). Acțiunile prevăzute în art. 204 alin. (1) călătoria fără bilet de călătorie cu transportul urban în comun, alin. (2) călătoria fără bilet de călătorie cu transportul rutier de persoane prin servicii regulate, feroviar sau naval și alin. (3) omiterea achitării costului biletului de călătorie de către însoțitor pentru copilul pe care îl însoțește în transportul urban în comun se constată și se examinează de către acestea. În art. 407 al. (2) și (6) sunt expres prevăzute persoanele care au dreptul să constate și să examineze cauzele contravenționale analizate, să aplice măsuri procesuale de constrângere și să aplice sancțiuni în limitele competenței profesionale. Aceste prevederi ar facilita procesul contravențional prin dislocarea puterii de examinare și sancționare dintr-un singur punct de reper - instanța de judecată conform art. 395 către instituții care de fapt pot interveni în cauze cu grad redus de pericol social.

În cazul săvârșirii contravenției specifice art. 157 alin. (1) și (3) Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA) este în drept să constate și examineze cauza conform art. 414 alin. (1) din Cod contravențional. Cruzimea față de animale este acțiunea îndreptată către ființele vii, complexe din punct de vedere organic, capabile de mișcare, suferință și, tot mai mult recunoscute legal. Spre deosebire de plante, animalele au capacitatea de a simți durerea și de a reacționa la mediu, ceea ce le conferă drepturi morale. Încălcarea cerințelor privind întreținerea animalelor, reglementate de legislația sanitar-veterinară, fapt ce poate periclita viața ori sănătatea animalelor cât și acțiunile care au cauzat vătămarea sănătății animalului se constată în dependență de funcțiile de bază care-i revin instituției în cauză.

Instituția ANSA este beneficiara unui spectru larg de legi și norme care permit evaluarea, monitorizarea și întreținerea animalelor.

Stoparea activităților ilicite este realizată de Administrația Publică Locală conform art. 423¹⁰ alin. (1) prin premisele acordate legislativ, pentru a constata contravențiile referite în art. 157 alin. (4), (6), (7), (9)-(12) și în art. 370 alin. (2). Acțiunile ilicite menționate supra sunt strâns legate de locația în care se află animalul în cazul art. 157, iar în cazul art. 372 al. (2) locul unde se află persoana care poartă fără drept uniforma și însemnele militarilor, teritoriu unde are loc acțiunea și care nemijlocit este atribuit administrației publice locale. Teritoriul este administrat prin pârgii legale de către această instituție, rol căruia îi revine de drept calitatea de agent constator.

Imparțialitatea în procesul contravențional este realizată prin distribuirea în art. 396 alin. (2) a sarcinei de constatare și examinare a contravenției prevăzute în art. 336 Procurorului. Nesubordonarea cu rea-voință a cererii legitime de conformare a procurorului, a ofițerului de urmărire penală, a ofițerului de informații și securitate, a angajatului cu statut special al Ministerului Afacerilor Interne, a altei persoane, aflate în exercițiul funcției atrage după sine răspunderea contravențională. Constatarea și examinarea acestei fapte atribuită Procurorului denotă subordonarea structurilor de drept și concomitent imparțialitatea examinării faptelor de către instituții diferite care pot fi atrase în procesul contravențional.

În cazul săvârșirii contravențiilor specifice din art. 366 alin. (1), art. 367, 368, 370 alin. (1), art. 372 alin. (2) ce atentează la domeniului evidenței militare Ministerul Apărării conform art. 415 alin. (1) este în drept să constate faptele. Ca și în cazul organelor de specialitate din domeniul transporturilor unde în art. 407 alin. (2) și (6) sunt expres prevăzute persoanele care au dreptul să constate, să examineze, să aplice măsuri procesuale de constrângere și să aplice sancțiuni pentru cauzele contravenționale ce atentează la Regimul de funcționalitate din transporturi, tot așa și în cazul contravențiilor ce atentează la domeniul evidenței militare legiuitorul identifică persoanele care sunt în drept să îndeplinească funcții similare. Astfel, în alin. (4), pct. b) și c) art. 415 identificăm distribuirea sarcinilor către persoane cu funcții de răspundere care pot interveni întru finalizarea procesului contravențional intentat față de un minor prin sancționarea acestuia.

Gama multitudinii de intervenții din partea organelor de drept cu scop

de a descuraja comportamentele antisociale ale minorului continuă cu oferirea posibilității de a încheia un Plan de Remediere prevăzut în art. 46¹ alin. (11) pentru fapte indicate în art. 157 alin. (1)-(3) și în art. 204 alin. (1)-(3). Planul de remediere, cu titlu de recomandare, implică măsuri de remediere și termenul realizării acestuia în vederea conformării contravenientului cu cerințele legislației. Planul de Remediere este o măsură care atenuează din iminența sancționării și care oferă perspectivă de corecție. Astfel, pentru acțiunile contravenționale din art. 157 alin. (1) și (3) Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor poate înainta contravenientului un Plan de Remediere, iar pentru acțiunile din alin. (2) angajații Poliției sunt în drept să acționeze similar. În baza aceleași prevederi legale pot acționa și organele de specialitate din domeniul transporturilor, în cazul contravențiilor săvârșite conform art. 204 alin. (1)-(3), când se atentează asupra regimului din transporturi.

În urma analizei efectuate de către agentul constatator dosarul cu materialele acumulate sunt oferite procurorului și/sau instanței de judecată. Conform procedurii, instanța de judecată își pronunță verdictul față de materialele cauzei contravenționale și poate să stabilească un Program Probabil așa cum prevede art. 41 alin. (3). Ținând cont de specificul vârstei și a capacității de exercițiu a minorilor, cel mai oportun pentru dezvoltarea lor psiho-emoțională se încurează aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ. Conform aceluiași articol menționat supra contravențiile definite de art. 78, 85, art. 91 alin. (1), art. 233 alin. (1), și art. 355 sunt supuse sancțiunii muncii neremunerate în folosul comunității și posibilității de obligare a contravenientului de a participa la un program probațional.

Concluzii

Analiza cadrului juridic al competențelor instituțiilor de drept în materia contravențiilor comise de minori permite formularea următoarelor concluzii:

1. Legislația contravențională a Republicii Moldova reglementează un sistem complex de autorități competente în prevenirea, constatarea, examinarea și sancționarea faptelor contravenționale săvârșite de minori. Această distribuție a competențelor reflectă necesitatea unei intervenții instituționale multidimensionale în gestionarea fenomenului contravențional juvenil.

2. Un rol central revine instituțiilor din sistemul Ministerului Afacerilor Interne, cărora le sunt atribuite cele mai extinse competențe de constatare și documentare a contravențiilor comise de minori. Prin natura atribuțiilor operative, aceste instituții reprezintă principalul mecanism de reacție imediată al statului.

3. Menținerea examinării unui număr semnificativ de cauze contravenționale în competența exclusivă a instanțelor de judecată poate genera dificultăți procedurale și întârzieri, în special în cazul faptelor cu un grad redus de pericol social. În acest sens, se impune reevaluarea posibilității delegării unor competențe către autoritățile administrative specializate, în limitele garanțiilor procesuale legale.

4. Cercetarea relevă existența unor lacune și neclarități normative privind delimitarea atribuțiilor unor autorități competente, precum și necesitatea armonizării dispozițiilor legale incidente. Claritatea normelor juridice constituie o condiție esențială pentru eficiența procesului contravențional.

5. Un impediment important în evaluarea fenomenului îl constituie insuficiența datelor statistice oficiale privind contravenționalitatea în rândul minorilor. Lipsa unor indicatori relevanți reduce posibilitatea elaborării unor politici publice eficiente și a unor mecanisme de prevenție bazate pe evidențe empirice.

6. Combaterea comportamentului deviant al minorilor nu trebuie limitată la aplicarea sancțiunilor contravenționale, ci trebuie completată prin măsuri educative, programe de consiliere, intervenții sociale și mecanisme de reintegrare adaptate particularităților de vârstă.

În concluzie, eficiența cadrului juridic în materia contravențiilor comise de minori depinde de echilibrul dintre reacția sancționatorie a statului, protecția interesului superior al copilului și cooperarea funcțională dintre instituțiile competente. Perfecționarea legislației și consolidarea mecanismelor instituționale reprezintă premise esențiale pentru diminuarea comportamentului deviant și prevenirea recidivei contravenționale în rândul minorilor.

Referințe bibliografice:

1. Codul Contravențional al Republicii Moldova, Legea nr. 218 din 24.10.2008, În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.3-6 din 16.01.2009, art.15, Republicată în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 78-84 din 17.03.2017, art. 100.
2. *Contravenții constatate în anul 2024*, Publicat la 06.05.2025, Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/contravenții-constatate-in-anul-2024-9478_61760.html. (Accesat la 05.05.2026).
3. Ibidem. Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/nivelul-infractionalității-in-republica-moldova-in-anul-2025-9478_62334.html. (Accesat la 05.05.2026).
4. GUȚULEAC, V. *Tratat de drept contravențional*. Chișinău, Tipogr. Centrală, 2009.
5. *Hotărâre cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de testare alcoolică, de testare antidrog și examinare medicală pentru stabilirea stării de ebrietate și naturii ei nr.296 din 16.04.2009*, În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 80-81 din 24.04.2009, art. 347. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144345&lang=ro#. (Accesat la 05.05.2026).
6. *Informația privind genurile crimelor comise de minori și cu participarea lor pe teritoriul Republicii Moldova decembrie 2025, Delicventa juvenila*, Ministerul Afacerilor Interne. Disponibil: https://dataset.gov.md/dataset/4699-delicventa-juvenila/resource/79f51d2d-723d-4af4-a30b-71598f47c644?inner_span=True. (Accesat la 05.05.2026).
7. *LEGE pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și a Codului contravențional) nr.136 din 06.06.2024*, În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr.245-246 din 07.06.2024, art.353.
8. MANDA C. *Drept administrativ: Tratat elementar*. Ediția a IV-a, revăzută și adăugită, București, Ed. Lumina Lex, 2007.
9. STRĂCHINARU, I. *Devierile de conduită la copii, Studiu psihopedagogic*, București, Ed. Didactică și Pedagogică, 1969.